

FOLYÓIRATOK SZEMLÉJE.

Zentralblatt für Bibliothekswesen. 1926. Heft 3—12. G. ZEDLER: *Zur Coster-Gutenbergfrage*. Felelet BÖMERnek a szerző *Von Coster zu Gutenberg* c. könyve ellen írt kifogásaira. — M. J. HUSUNG: *Paul Schwenkes Nachlass. Wert und Verwertung*. P. SCHWENKE könyvtörténeti kutatásaiban különös kedvvel dolgozta fel a XII—XV. sz. könyvkötéseit. Hagyatékában kb. 10.000 lapból álló katalógus maradt a középkori kötések igen változatos bélyegzőképeiről, melyek a codexek származása tekintetében is fontos következtetéseknek szolgálhatnak alapul. A gyűjtemény további kiegészítésében nagyon hasznos segédeszköze lesz a további könyvtörténeti kutatásoknak is. — E. WIEDEMANN: *Ein praktisches Hilfsmittel zum Lesen kleiner Drucke*. A rathenowi Busch-cég újrendszere nagyítóprizmáját ismerteti, mely az apró írások vizsgálatát rendkívül megkönnyíti. — *Zweiundzwanzigste Versammlung deutscher Bibliothekare in Wien am 26—29. Mai 1926*. A német könyvtárosok szépen dolgozó egyesülete ez évben a bécsi Nationalbibliothek kétszázéves jubileumára való tekintettel Bécsben tartotta rendes évi kongresszusát. A német és osztrák tagokon kívül szép számmal jelentek meg a svájci, svéd, norvég, dán, cseh szakemberek. Magyarországot is képviselték néhányan. A gyűlést Dr. BICK, a bécsi Nationalbibliothek főigazgatója, a könyvtár történetét röviden áttekintő beszéddel nyitotta meg, mely után Dr. KRÜSS, a berlini Staatsbibliothek főigazgatója, Dr. HILSENBECK, a német könyvtárosok egyesületének, O. REDLICH, a bécsi tudományos akadémiának, W. WECKBERGER pedig, a Nationalbibliothek barátai egyesületének elnöke, üdvözölték a nagymúltú gazdag intézményt. Majd a szakbizottságok kezdték meg tárgyalásaikat, melyek során O. GLAUNING a németbirodalmi, R. TEICHL az osztrák tudományos könyvtárak mai helyzetéről, A. JESINGER a bécsi egyetemi könyvtárról, P. TROMMSDORFF a technikai főiskolák könyvtári hatáskörének kiterjesztéséről értekeztek. Délután Chr. WEBER a külföldi németiség irodalmának gyűjtéséről, J. HOFMANN a könyvkötésrepertoriumoknak a kötéstörténeti kutatásoknál való felhasználásáról és módszereiről, H. RUPPERT a tudományos olvasótermi kézikönyvtárak problémájáról, G. SCHNEIDER a bibliográfia fontos szerepéről a nemzetközi tudományban tartottak előadást. Másnap R. FICK a központi katalógus jelentőségéről a kölcsönforgalomban, A. WAAS a tudományos és népkönyvtárak viszonyairól, S. FRANKFURTER a könyvtári hivatás néhány alapelvééről, PIETH a lübecki könyvtárügy átszervezéséről, ILLERT pedig a wormsi könyvtár újításairól beszélt. Ezek után a múlt évben kiküldött bizottságok adták le jelentésüket a régi könyvgyűjtemények védelme és más apróbb jelentőségű ügyben. Végül az egyesület a következő két évre egyhangúlag újra megválasztotta eddigi elnökségét. A magyar kiküldöttek nem tartottak előadást. (Az elhangzott előadásokat a folyóirat részletesen közli.) — A. TÜNEEWA:

Miniaturausgaben und die Kollektion solcher in der öffentlichen Staatsbibliothek in Odessa. Érdekes áttekintés a legapróbb kéziratok és nyomtatványokról, valamint nevezetesebb gyűjteményeiről az odessai könyvtár törpenyomtatványainak ismertetése kapcsán. A gyűjteményben 33 orosz és 72 külföldi művecske van, nagyságuk 12 és 95 mm. között váltakozik. — W. ERMAN: *Zur Anordnung und Aufbewahrung alphabetischer Zettelkataloge.* A Soenecken-féle kartotékfiókok némi módosításáról. — G. GOTTSCHALK: *Die jüdische National- und Universitätsbibliothek in Jerusalem.* A zsidó nemzeti könyvtár célja a zsidókra vonatkozó irodalmat minél teljesebb mértékben összegyűjteni. Alapját Josef CHASANOWITZ grodnói születésű zsidó orvos mintegy 40.000 kötetes könyvtára vetette meg, melyet 1907-ben adományozott e célra a zsidó nemzeti alapnak. Némi fejlődés után 1920-ban a cionista szervezet központjának kezelésébe ment át a könyvtár. Anyagát szép értékekkel szaporította GOLDZIHNER Ignác gazdag könyvtárának megszerzése. Fenntartására ezidőszerint 2000 font sterling van rendszeresítve, de különösen adományokból gazdagodik szépen a könyvtár, főképen Amerikából. A legtöbb zsidó kiadvállalat rendszeres tiszteletpéldányt küld kiadványai-ból. A könyvtárban 1926-ban 96.593 mű 118.019 kötete volt, melynek több mint harmadrésze hebraica, judaica és jargon irodalom. Ideiglenes épületben szűken és célszerűtlenül van még elhelyezve, nagy bajok vannak a címtározási munkálatokkal is. — P. GULYÁS: *Über einen bisher als verschollen gegoltenen vermutlichen Corvinianus.* A PYTHAGORAS filozófiáját ismertető JAMBlichus-codex — ha valóban Corvin-codex — már bizonyosan kötött állapotban került a budai Corvinába és ezért nem árulja el külsején semmi jel idetartozását. Csak a bejegyzésekből tűnik ki, hogy a codex a XVI. században több más társával — köztük Corvin-codexekkel — a BRASSICANUS-könyvtárba, majd a XVIII. században a bécsi szerviták tulajdonába került. Itt azonban egy idő múlva nyomavesztett és csak WEINBERGER nyomozása derítette ki, hogy a codexet ezidőszerint a British Museum kézírattára őrzi. Dr. GULYÁS további kutatásokat végzett a codex elszármazása tárgyában és megállapította, hogy azt már kiváló gyűjtőnk, FARKAS Lajos is ismerte — mert az 1837-ben a bearzi apátság birtokában volt — s csak anyagiakon mult akkor a vásár. Innen került azután a JAMBlichus-codex TROSS párisi könyvtáros útján 1855-ben 800 frankért a *British Museum* könyvtárába. GULYÁS kérésére J. S. GILSON adott részletes leírást a codexről. A 28×19 cm méretű fehér pergament codex, melynek kezdőlapját szép iniziale díszíti, Firenzében készült. Eredeti kötésben és igen jó karban maradt meg. Szélgjegyzetei VITÉZ János kezére vallanak. Tartalma jól beleillik a *Corvina* neoplatonista érdeklődéskörébe — A. PREEDEK: *Ein unveröffentlicher Bericht über die Hofbibliothek in Wien aus dem Jahre 1731.* Chr. H. FISCHER köngsbergi fizikus érdekesen írja le útinaplójában a könyvtár régi állapotát. — H. MÜLLER: *Die internationale Tagung der Bibliothekare und Bücherfreunde in Prag vom 28. Juni 3. Juli 1926.* A nemzetközi könyvtároskongresszus legelőször 1900-ban gyűlt össze Párisban, majd 1904-ben St. Louisban, 1910-ben Brüsselen, a háború után 1923-ban, a volt központi hatalmak könyvtárosainak kizárásával, ismét Párisban, végül 1926-ban Prágában. Mintegy 600 résztvevő jött össze; kétharmadrészen a szláv államokból. A közel száz előadást egyidejűleg

6 szakosztály tárgyalta a következő beosztással: 1. nemzetközi könyvtárügyek; 2. bibliográfia és címtározás; 3. könyv- és könyvtártörténet; 4. az egyes államok könyvtárügyének mai helyzete; 5. népkönyvtárügy; 6. könyvtermelés, könyvkereskedelem és bibliofília. Az előadások nagyrésze szláv vonatkozású volt. A kongresszust a jövőben háromévenként fogják megtartani. — F. JUNKE: *Die Bibliothek des Völkerbundes in Genf*. A népszövetség kezdetől fogva nagy fontosságot tulajdonított egy kellő szakkönyvtár kiépítésére. Míg a népszövetség Londonban volt, a könyvtár csak néhány ezer kötetből állott, most azonban már 80.000 kötetre emelkedett anyaga, mely célszerűtlen ideiglenes elhelyezésében is nagy forgalmat bonyolít le. Ha pár év múlva elkészül a népszövetség modern palotája, akkor a könyvtár is megkapja benne a méltó helyet. A gyűjtemény természetesen *praesenskönyvtár*, csak a helyszínen használható. Kezelése teljesen női kezekben van. Miss Florence WILSON, egy amerikai könyvtáros kisasszony vezeti ügyes kézzel. Egy angol, francia, kanadai, norvég és lengyel rendes tisztviselő, valamint egy német, egy orosz, továbbá több svájci segédmunkaerő osztoznak munkájában. A főkatalógus angolul szerkesztett szótárrendszerű *Dictionary Catalogue*, mely a szerzők nevén kívül a könyvcímeket és a tárgyi csoportokat is egy ábécében egyesíti. Kartotéklapjain meglehetősen bonyolult módon a brüsseli *decimális* szakjelzet mellett a *Cutter-féle* jelzetet is feltünteti. A folyóiratközleményeknek külön címtára van, melyben 1920 óta a könyvtárbjáró folyóiratok cikkei vannak feldolgozva. Van helykatalógus is. Az egyes aktuális szakkérdések irodalmát kisebb jegyzékeken állandóan összegezik és közlik a népszövetség tagjaival. Igen nagy gonddal válogatják meg a könyvtár szerzeményeit, különösen nagy teljességre törekednek az állami kiadványok gyűjtésénél. A könyvtár fejlődése rohamos. Évi költségvetése 200.000 svájci frank. Minden jel arra mutat, hogy rövidesen egyik legfontosabb nemzetközi kulturcentrummá fog kiépülni. — R. FICK: *Zur Frage der hannoverschen Pflichtexemplare*. A vitás hannoveri ügyek közé tartozik a kötelespéldányok közérdekű leadóhelyének végleges eldöntése is, melyeket szerző szerint talán leginkább a leipzig-i Deutsche Bücherei-ba lehetne irányítani.

1927. Heft 1—12. H. SCHREIBER: *Quellen und Beobachtungen zur mittelalterlichen Katalogisierungspraxis, besonders in deutschen Kartausen*. A középkori könyvtári szokások még nincsenek eléggé felderítve. A kutatások alapjául elsősorban a régi katalógusok, valamint szabályzatok szolgálhatnak. A könyvgyűjtés terén nagy érdemeket szerzett kartauzi rendnek feljegyzéseiből igen érdekes emlékei kerülnek ki a régi könyvtári életnek. — R. HOECKER: *Das spanische Bibliothekswesen*. A spanyol könyvtárügy az utóbbi években egyre tervszerűbben bontakozik ki. Rendszerében központosító törekvéseket mutat. Az intézmények élén a madridi *Biblioteca Nacional* áll egy főigazgató vezetése alatt. — W. PIETH-H. SCHNEIDER: *Das neue Heim der Stadtbibliotheken zu Lübeck*. A háború óta most épült az első új könyvtáráépület Németországban: a lübecki városi könyvtár kapott új épületet. A tervezésnek nem a legkedvezőbb telekviszonyokkal kellett számolnia és az épület, mely 314.000 márkába került, mindkét oldalt házak közé van szorítva. Olvasóterme 150 m² terjedelmű. — Fr. LIST: *Das Recht der hessischen Staatsbibliotheken auf Freixemplare unter Berücksichtigung des*

allgemeinen deutschen Verwaltungsrechtes. A kötelezpéldányügy a hesseni könyvtáraknál sincs kellőképen rendezve. Lassanként egy külön valóságos könyvtárjognak kell kialakulnia, mely különösen az egyenlőtlen jogviszonyú Németországban lesz bonyolult. — H. A. KRÜSS: *Bericht über den allgemeinen Verlauf der 50. Jahrfeyer der «American Library Association» in Atlantic City vom 4. bis 8. Oktober und der von der Association für die ausländischen Delegierten veranstalteten Studienreise vom 9. bis 22. Oktober 1926.* Az amerikai könyvtárosok egyesülete a legrégebb és tizezres taglétszámával legnagyobb valamennyi között, nagy felkészültséggel ünnepelte meg alapításának 50 éves évfordulóját. A prágai — inkább csak névleg nemzetközi — bibliografiai kongresszus után most valóban a legnemzetközibb érdeklődés nyilvánult meg a nagy távolság ellenére is. Minden kultúrállam elküldte tekintélyes képviselőit ez alkalommal. Az ünneplés mintegy 2360 résztvevővel egészen kongresszus-jellegű volt. A tárgyalások során megbeszélésre került a prágai kongresszus ama határozata is, hogy minden ország igyekezzék egyesületbe tömöríteni könyvtárosait és ezek az egyesületek szoros kapcsolatba kerüljenek a párisi *Institut de Cooperation Intellectuelle* nemzetközi szervezetével, hol is a nemzetközi könyvtárügyek megkönnyítésére egy állandó központi iroda állíttassék fel. Ennek az irodának évi fenntartása 2000 dollárba kerülne, de az összeg felét az amerikai könyvtárosok szövetsége készséggel vállalná magára. Minthogy azonban e fontos kérdésben a külföldi delegátusok nem adhattak egyesületük, illetve kormányuk megkérdezése nélkül érdemleges választ, a központi intézmény megalapítását egy következő tanácskozássra halasztották. A megbeszélés eredményét összefoglaló határozati javaslatot azzal a kéréssel küldötték el az egyes államoknak, hogy a kérdésben mielőbb határozott álláspontot foglaljanak el. A legközelebbi tanácskozások a megbeszélések szerint az angol könyvtárosok egyesületének 1927. évi szeptemberi 50 éves ünnepélyes közgyűlésén kerülhetnének sorra. Amerikai vélemény szerint a központi iroda működése elsősorban a következő ügyekben volna szükséges: 1. a könyvtári tisztviselők, különösen a fiatalabbak, könyvtár- és államközi cseréjének megkönnyítése; 2. kölcsönös tájékoztatás az egyes könyvtárak különgyűjteményei ügyében; 3. könyvtárügyi vélemények megvitatása nemzetközi kongresszusok útján, vagy a központi iroda közvetítésével; 4. a decimális szakrendszer továbbfejlesztése; 5. fontos bibliografiai feladatok megoldása nemzetközi erővel. Az ünnepség végén következő választáson az amerikai könyvtárosok egyesületének elnöke, Dr. LOCKE, a *torontoi (Canada) Public Library* igazgatója lett. Majd a külföldi delegátusokat egy kéthetes körútra látta vendégül az egyesület, mely *Atlantic City*ből kiindulva *Princeton* (Princetoni egyetem), *New York*, *Brooklyn*, *Boston*, *Cambridge* (Harvard egyetem), *Niagara Falls*, *Toronto (Canada)*, *Detroit*, *Ann Arbor* (Michigan egyetem), *Chicago*, *Cleveland* és *Washington* érintésével fejeződött be. A kitünően szervezett kirándulás igen jó alkalmat nyújtott az európai könyvtárosoknak, hogy a szépen kiépült amerikai könyvtári életbe betekinthessenek. — S. FRANKFURTER: *Friedrich Arnold Mayer.* A bécsi egyetemi könyvtár most elhalt főkönyvtárosának könyvtárügyi és irodalomtörténeti életmunkásságáról. — G. KÖGEL: *Die Reflexkopie. Ein neues Hilfsmittel der Druckschriftkopie.* A grafikai reprodukciók kiváló szakemberének

ismertetése a könyvtári reprodukciók különféle szempontjairól és eljárásairól, különös tekintettel az új *Typon*-eljárásra; — H. ZIMMERMANN: *Einige Titelholzschnitte Lucas Cranachs d. Ä. und ihre Drucksausgaben*. Újabb adalékok a reformáció korszakának könyvművészettörténetéhez. — M. STOIS: *Das gestohlene Buch*. A könyvlopás büntetőjogi megítélése különböző szempontokból. — F. SCHMID: *Mein letztes Wort zum Alphabetischen Sachkatalog*. Felelet F. KOCH és H. SCHLEIMER hozzászólásaira a tárgyszócímtár túlbonyolult kérdéseiben. — K. LÖFFLER: *Von belgischen Bibliotheken*. A belga könyvtárügy még mindig nagyon rendszertelen. A könyvtárak fejlesztésére nincs elég fedezet. Az ország első könyvtára, a *brüsseli királyi könyvtár* célszerűtlen helyiségben van összehúzóva. A *löweni egyetemi könyvtár*, mely az 1914-ben elpusztult helyett nemrég épült, az ország első modern könyvtárápülete és kötetszámaival jóval felülmulja szerencsétlen elődjét. Ezek mellett a *genti, lüttichi és brüsseli egyetemi*, valamint *antwerpeni és brüggei városi könyvtárak* tesznek még számot. — H. A. KRÜSS: *Die internationale Zusammenarbeit der Bibliotheken*. A német könyvtárak szíves felajánkozása a nemzetközi könyvtári kapcsolatok kiépítésében leendő közreműködésre. — G. LEYH: *Randbemerkungen zum volkstümlichen Bibliothekswesen*. Hozzászólás a német népkönyvtárügy eszméjének fejlődéstörténetéhez és ahhoz a felfogáshoz, mely a könyvtárak kizárólagos kultúraterjesztő erejét hirdeti. — P. OTTO: *Die Bibliothek des Reichspatentamts*. A szabadalmi hivataloknak mindenhol jól felszerelt könyvtárakra van szükségük világszerte. A német *Reichspatentamt* azonban, melyet 1877-ben alapítottak, ezek közt is egyike a leggazdagabbaknak. A szabadalmi leírások gyűjteménye huszonhét állam hetedfél millió kiadványát tartja rendkívül könnyen a legkülönbözőbb szempontokból is áttekinthető rendben. Ezekon kívül 180.000 kötetes idevágó technikai szakkönyvtára van. A könyvtár címtározása kezdettől fogva mintaszerű. Legújabb címtára 1922-ben közel kétezer háromszáz oldalon jelent meg. Csaknem egyedül áll a könyvtár ama szerencsés rendszerével is, hogy címtárszedését állandóan megőrzi és az új gyarapodás adatait hetenként beiktatja. Így természetesen rendkívül meg vannak könnyítve a címtár későbbi kiadásai. Nemkevésbé jelentékeny a könyvtár forgalma is. Olvasóinak száma az utolsó 15 év alatt szinte megnégyszereződött, 1925-ben közel 180.000 kötetét használták. — E. BELOW: *Das Zitieren von Zeitschriften*. A folyóiratok címében igen könnyű a tévedés a sok hasonló hangzású cím miatt. Ezek elkerülésére igyekszik a szerző módszer adni. — G. PRAUSNITZ: *Die Urschrift zum Kommentar des Alexander Stadensis in der Landesbibliothek zu Wolfenbüttel*. A. STADENSIS *Apokalypsis* kommentárjának XIII. századbeli kéziratáról. — E. KUHNERT: *Die Ziele der Deutschen Leihverkehrsordnung*. A német könyvtárak kölcsönzési rendjét 1924, illetve 1925 óta egységes miniszteri rendelet szabályozza, oly céllal, hogy a könyvtárak használata teljesen kölcsönös legyen és a kölcsönzés az intézményekre minél kisebb terheket rójon. Minthogy ez az intézkedés csak a tudományos könyvtárak érdekét szolgálja, természetesen csak a *tudományos könyvtárakra* vonatkozik, illetve azok anyagát védi a túlságos elhasználódás ellen. — R. HOECKER: *Der 23. Bibliothekartag in Dortmund vom 7—11. Juni 1927. Bericht über den äusseren Verlauf*. Ez évben a westfáliai Dortmund látta vendégül

a német könyvtárosok egyesületének huszonharmadik vándorgyűlését. Ez alkalommal 150 tag vett részt a tárgyalásokon. — O. H. MAY: *Karl Kunze*. A hannoveri kir. könyvtár igazgatójának, a kiváló történésznek elparentálása. — I. SCHUNKE: *Die systematischen Ordnungen und ihre Entwicklung*. A tudományok szakrendszerezésének érdekes összefoglalása a fejlődéstörténet alapján. Három vezetőszerpontot különböztet meg a szerző, mely a bibliografia terén is igen elérő módon éreztette befolyását: 1. a tudományos rendszer, mely korának tudományos átérzését tükrözi vissza; 2. a filozófiai-enciklopédikus rendszer a tudományokat eszmei fogalmak és szellemi tevékenységek szerint csoportosítja; végül 3. a tisztán könyvtári rendszer, mely a használat szempontjából kialakult *célszerűségi* rend. E csoportosításokat a szerző jellemző példákkal világítja meg. — U. LEO: *Eindrücke aus einigen französischen Bibliotheken*. Jellemző megjegyzések a francia könyvtárügyről különös tekintettel a párisi *Bibliothèque Nationale*, a *B. de l' Arsenal*, *B. de Sainte Geneviève*, *B. de l' Institut de France*, valamint a párisi *American Library*-ra. — *Verordnung über Abgabe amtlicher Druckschriften des Reichs an die öffentlichen Büchereien der Länder*. 1927 január 1-i hatállyal kiadott belügyminiszteri rendelet a hivatalos kiadványok beszolgáltatására és kivételeire. — *Dreißigste Versammlung deutscher Bibliothekare in Dortmund am 8—10. Juni 1927*. A gyűlés megnyitása után az elnöklő Dr. HILSENBECK összefoglaló jelentést adott a német tudományos könyvtárak állapotáról, mely a múlt év óta sem javult. A könyvtárak már alig tudnak megfelelni a növekvő igényeknek. A könyvek ára a békeárakhoz képest 50% emelkedést mutat. A könyvtári személyzet nagyon is elégtelen és mielőbbi kiegészítésre szorul. Egyedül a *berlini Staatsbibliothek* gyarapodása egészséges. A *müncheni* már régóta lényegesen mögötte jár beszerzéseivel. Az egyetemi könyvtárak békejavadalmuknak felét kapják, de van olyan is, amely évi 24.000 M-ból kénytelen vásárolni. Nagy segítsége a német könyvtáraknak a külföldi beszerzéseknél a *Notgemeinschaft* gondoskodása. A német kiadók is dicséretes módon támogatják a könyvtárakat, azzal, hogy a rabatt-talalom ellenére 50% rabattot nyújtanak kiadványaik bolti árából. Egyideig a személyzethiány miatt arra sem gondolhatnak, hogy a *berlini központi katalógust* a *müncheni* és *bécsi* katalógus adataival kiegészíthessék, holott erre egyre nagyobb szükség van. Igen sok a tennivaló a könyvtárosképzésben is. — A további előadások során O. GLAUNING a középfokú könyvtárosi szolgálatról és vizsgáról, G. ABB a német könyvtárak kölcsönforgalmának háromévi eredményéről, A. PREDECK a technikai könyvtárak céljáról és feladatairól, J. HOFMANN a régi könyvkötési katalógusok egységes elveinek megállapításáról, W. RUST az idézetek jelzésének célszűrőbb módjáról tartott előadásokat, melyeket a *Zentralblatt* 9—10. füzeté egész terjedelmükben közöl. Majd G. REISMÜLLER a *Pfälzische Landesbibliothek*ről, A. SCHRAMM a német múzeumok könyvtáraitól, H. LÖWE a *jeruzsálemi* könyvtár építkezéséről számoltak be. Az előadásokat sokoldalú viták követték, melyek végén megvitatták az angol könyvtárosegyesület közeli jubileumán való képviseltetést és kisebb ügyeket. Az egyesület tagjainak száma az osztrákokkal együtt 602-re növekedett. — P. LEHMANN: *Kennen wir die Schriftzüge des Walahfrid Strabo?* A IX. század neves költőjének és tudósának, aki a reichenauai benedek-

rendű apátság szerzetese volt, egy kétséges eredetiségi kézírásáról. — E. GEBELE: *Auf den Spuren einer verschollenen Bibliothek*. Heinrich RANTZAU schleswig-holsteini humanista egykori gazdag könyvtárának néhány töredékéről. — F. KOCH, H. SCHLEIMER: *Zur Frage des Schlagwortkatalogs*. A tárgyszócímtár kérdésének útvesztőjében folytatják szerzők a vitát F. SCHMIDTTEL. Tekintettel a már kissé kiéleződött személyi szempontokra, a szerkesztőség most a vitát le is zárta. — G. KRICKER: *Die medizinische Literatur in den rheinischen Bibliotheken*. Az orvosi szakirodalom túlgyors elavulása miatt a német országos és városi könyvtárak lassanként abbahagyták orvostudományi szakcsoportjuk kiépítését, és ezek gondját az egyetemi, illetve szakintézeti könyvtáraknak engedték át. Ezek közül a *kölni* és *bonni* egyetemek igyekeznek leginkább lépést tartani szerény erővel, ami a nagy könyvtermelés és könyvdrágaság miatt egyre nehezebb. — J. RAMMELT: *50 Jahre Anhaltische Behördenbibliothek, 5 Jahre Anhaltische Landesbücherei* 1876—78-ban az anhalti hercegség fontosabb könyvtárait Dessauban egyesítették. Ma ez a könyvtár 150.000 kötetből áll. — H. FUCHS: *Die sechste Conférence Internationale de Bibliographie et de Documentation*. 1927 július végén tartották meg Brüsszelben a hatodik nemzetközi bibliografiai konferenciát a Dewey-féle decimalizálás jegyében. 12 országból 40—50 résztvevővel indult meg a tanácskozás s az újabb alakulású országok könyvtárai csatlakoztak a rendszerhez. A *brüsszeli központi címtár* munkálatai elismerést érdemlő módon haladnak tovább s ma már mintegy hét millió könyv- és folyóiratcímeket foglal a gyűjtemény magában. — H. MENHARDT: *Weitere Nachrichten von Kärntner Klosterbibliotheken*. Az *altsanctpauli* és *friesachi* apátsági könyvtárak középkori kéziratgyűjteményeinek maradványáról. — W. SCHMIDT-EWALD: *Rudolf Ehwald*. Nekrolog a gothai könyvtár igazgatójáról, aki neves filológus és történétíró volt. — Apró közlemények, irodalmi szemle és könyvtári hírek teszik teljessé a folyóirat minden számát.

DR. NYIREŐ ISTVÁN.

Zeitschrift für Bücherfreunde. 1927. 19. Jahrg. K. LÖFFLER: *Die Weltchronik des Rudolf von Ems*. A középkor három utolsó századának igen kedves olvasmánya volt Ems világkrónikája, melynek több, s közöttük néhány remekül miniált kéziratpéldánya maradt korunkra. A 36.000 versből álló hosszadalmas költemény szerzője halálával félbeszakadt, de bár folytatói is akadtak, örökre csonka maradt: a teremtéstől csak JOSUE haláláig jutott el. Tartalmi értéke csekély. Lényegesen becsebbebb azonban illusztrációi, s ezek közt is különösen a *stuttgarti* kodexek érdemlik meg a figyelmet. — A. SCHMIDT: *Der chinesische Buchdruck*. A kínai könyvnyomtatásról igen sok ellentétes adat van forgalomban. Újabbban azonban több értékes monográfia ad tiszta képet a kérdésről, mely most már a következőkben foglalható össze. A *papírosgyártást* egykorú adatok szerint T'SAI LUN, egy magasrangú császári tisztviselő találta fel 105-ben Kr. u. Ezt a régi adatot megerősítik STEIN Aurél leletei is, melyeket 1907-ben ásott ki a kínai nagy falak melletti városromokból s amelyek a Kr. u. 150 év körüli időkből származnak. A papírgyártás titka *Kínából* terjedt el nyugaton, és pedig a III. században *Turkesztánban*, 650 körül *Szamarkandban*, 900 körül *Egyiptomban*, 1100 körül *Marokkóban* és innen *Spanyol- és Franciaországokon* át *Németországban*, illetve *Középeurópában* vált ismertté. Agyagbanyomott *bélyeg-*